

Отож, як говорили давні римляни, запитаймо: кому ці нововведення вигідні? Відповідь на запитання можливо дозволить нам зрозуміти, що мова йде вже не про банальні крадіжки, а добре організований кримінальний бізнес, який має "дах" на найвищому рівні.

Можливо у Європі крадену деревину та автомобілі на яких її вивозять, справді не вилучають. Однак відомо, що штрафи там такі, що крадій сам продасть не лише зняряддя злочину, а й значну частину власного майна, щоб розрахуватись за заподіяну шкоду і не потратити за грати. Після цього сам не вчинятиме "незаконні порубки лісу", а й іншим закаже.

20. Завершуючи тези, хотілося б нагадати про те, що ще у 1975 році відомий вчений, наш Учитель Мунтян В.Л. в своєму дисертаційному дослідженні зазначав, що екологія стає теоретичним підґрунтям поведінки людини індустріального суспільства у природі, а право – основним її результатом. Однак, на жаль, поки що цього не сталося.

ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЮ У ГАЛУЗІ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ВОДНОГО КАДАСТРУ УКРАЇНИ

Боровицька А.

(аспірант, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)

Науковий керівник – д.ю.н., професор, академік НАПрН України А. Гетьман

Однією з функцій екологічного державного управління є ведення кадастрів природних ресурсів. Екологічне управління виступає одним з інструментів реалізації екологічної політики держави і саме від його нормального функціонування значною мірою залежить якість довкілля, організація раціонального природокористування. Водночас саме система екологічного управління на сьогоднішній день відрізняється крайньою нестабільністю, частими реорганізаціями управлінських структур, відсутністю чіткого розмежування компетенції між органами, які здійснюють це управління [1; 2; 3; 4; 5]. У зв'язку з цим у сфері державного управління України здійснюється адміністративна реформа, що має на меті насамперед створення теоретичних моделей і прогнозів соціально-економічного розвитку країни на основі наукових методів моделювання та планування [6, с. 38-40].

Кадастрова функція державного управління природними ресурсами втілюється в життя в процесі діяльності державних органів, до компетенції яких віднесено ведення кадастрів природних ресурсів. Як і державне управління природними ресурсами в цілому, ведення кадастрів здійснюється в широкому сенсі системою всіх державних органів, яка включає в себе як органи державної влади, так і їх виконавчі та розпорядчі органи.

Правові засади ведення державного водного кадастру спрямовані на регулювання суспільних відносин, які виникають у процесі збору, систематизації, зберігання, обробки, узагальнення та видачі кадастрових даних. У галузі ведення державного водного кадастру правове регулювання здійснюється певним колом уповноважених на це органів державної виконавчої влади загальної та спеціальної компетенції. Функції та повноваження органів загальної компетенції полягають у формуванні та реалізації екологічної політики держави, координації діяльності центральних органів виконавчої влади, інших установ та організацій пов'язаних з веденням державного водного кадастру та ін. Разом із тим основні повноваження з ведення водного кадастру покладено на органи спеціальної компетенції, для яких забезпечення реалізації державної політики в сфері використання та охорони природних ресурсів є єдиним, головним призначенням.

Потрібно наголосити на тому, що серед суб'єктів спеціальної компетенції, повноваження яких пов'язані з веденням державного водного кадастру, відбуваються постійні зміни в їх складі та відповідний перерозподіл повноважень між ними. Наприклад,

Міністерство охорони навколишнього природного середовища України (Мінприроди) у 2011 році отримало назву Міністерства екології та природних ресурсів України з відповідним перерозподілом повноважень; Концерн «Водбуд» перетворюється на Державний комітет України по водному господарству (Держводгоспу), а з часом – Державне агентство водних ресурсів України; Мінгео було реорганізовано в Державний комітет геології та використанню надр (Держкомгеологія), а тепер має назву Державної служби геології та надр України. Головне управління геодезії, картографії та кадастру включено до складу Фонду державного майна та ін. Окрім того, починаючи з 2014 р., після прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10.09.2014 р. № 442[7], розпочато новий етап реформування системи органів виконавчої влади і, відповідно, новий перерозподіл повноважень.

Основною проблемою ведення державного водного кадастру з питань, пов'язаних із суб'єктним складом, на нашу думку, є наявність великої кількості органів, уповноважених вести кадастр. Так, він ведеться трьома органами: Державною службою України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України) – за розділом «Поверхневі води»; Державною службою геології та надр України – за розділом «Підземні води» та Державним агентством водних ресурсів України – за розділом «Водокористування».

Ретельно проаналізувавши систему державних органів уповноважених вести державний водний кадастр за кожним окремим розділом, можливо зробити висновок, що у формуванні даних кадастру за розділом «Поверхневі води» беруть участь 29 державних установ та організацій, за розділом «Підземні води» – 20, а за розділом «Водокористування» – 45. Така ситуація з надмірною кількістю органів виникла тому, що кожному з цих органів підконтрольні й підзвітні певні установи та організації, які фактично формують і наповнюють зміст водного кадастру. Останні також мають власну складну структуру, засоби та способи отримання інформації, що формує сутність останнього.

Таким чином у зв'язку з наявністю великої кількості органів, уповноважених вести водний кадастр, спостерігається «хаос» у здійсненні цієї функції. Так, відсутня єдність у системі ведення державного водного кадастру, що призводить до розрізнення та дублювання функцій, невиправданого затягування виконання кадастрових робіт та розпорошення відповідальності між суб'єктами.

На нашу думку, існує необхідність створення єдиного органу з ведення державного водного кадастру, а в ідеальному вигляді – ведення всіх природоресурсних кадастрів. Таким органом може стати Державна служба геодезії, картографії та кадастру України. Це надасть можливість створити злагоджену систему ведення кадастрів та налагодити шляхи взаємодії між ними, а також забезпечить поступовий перехід від одновидових до багатовидових і багатоцільових кадастрів, що, у свою чергу, дозволить значно скоротити видатки на адміністративну складову ведення кадастрів, спростити порядок доступу до інформації в кадастрах, уникнути дублювання однієї й тієї ж інформації в різних кадастрах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костицький В. В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні) : монографія / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; В. В. Костицький. – Київ, 2003. – 772 с.
2. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ; А. П. Гетьман, А. К. Соколова, В. Анісімова та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана. – Харків : Право, 2014. – 784 с. – (Серія «Харківська наукова школа екологічного права»).
3. Малышева Н. Р. Гармонизация экологического законодательства в Европе : монография / Н. Р. Малышева. – Киев, 1996. – 233 с.
4. Заєць О. І. Правові аспекти земельної реформи в Україні : монографія / О. І. Заєць. – Київ : ВПЦ «Київ. ун-т», 2006. – 185 с.
5. Данилко Н. І. Реалізація повноважень органів місцевого самоврядування в галузі земельних відносин : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Наталія Іванівна Данилко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України ; наук. керів. І. І. Каракаш. – Київ, 2013. – 200с.

6. Вакарін С. Організаційно-правові питання реформування державного управління у сфері економіки України / С. Вакарін // Право України. – 2001. – № 10. – с. 38–40.

7. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. № 442 // Урядовий кур'єр. – 2014. – № 169.

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СПРИЯТЛИВОГО ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ЛЮДИНИ

Бредіхіна В.

(кандидат юридичних наук, доцент кафедри екологічного права, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)

В умовах реалізації стратегії сталого розвитку для всієї світової спільноти, зокрема, й для України, постають питання підвищення стандартів життя людини, забезпечення гідних умов її життєдіяльності та сприятливого, в тому числі природного, оточення. З цією метою Україна на своїй території має здійснювати екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного навколишнього середовища, захисту життя й здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням довкілля, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

При цьому успішна реалізація екологічної політики держави потребує передусім ефективного і узгодженого функціонування системи відповідного законодавства, спрямованого на досягнення національних пріоритетів – утвердження людини, її здоров'я, життя та безпеки як вищої соціальної цінності, забезпечення її гідного існування у сприятливих природно-соціальних умовах.

Досліджуючи національне екологічне законодавство можна виділити декілька векторів правового регулювання, що забезпечують зазначені пріоритети. Перший з них – визначення і закріплення основних принципів охорони навколишнього природного середовища як невід'ємних умов сталого розвитку суспільства. Такі принципи визначив Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року у ст.3, де серед останніх були названі: пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської та іншої діяльності; гарантування екологічно безпечного середовища для життя й здоров'я людей; запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля тощо [1]. Названий закон закріпив основні законодавчі засади у регулюванні екологічних правовідносин, визначив перспективи прийняття на його основі багатьох актів екологічного законодавства, особливо у сфері забезпечення екологічної безпеки, використання природних ресурсів. Тому не дивно, що в еколого-правовій літературі Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» справедливо надається роль «основ екологічного законодавства в незалежній Україні» [2, с.17]. Основні підходи щодо забезпечення сприятливих природних умов для життєдіяльності людини, сформульовані цим законом, були в подальшому розвинуті у Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року, затверджених відповідним Законом України від 21 грудня 2010 року.

Іншим, не менш важливим вектором є закріплення основних екологічних прав громадян, зокрема, права на безпечне для життя та здоров'я навколишнє природне середовище та прав, що забезпечують його реалізацію та захист: права на доступ до екологічної інформації, права на відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю та майну громадян внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище, право на участь у публічних слуханнях з питань впливу запланованої діяльності на довкілля та ін. (ст. 9 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища»). Зазначені права знайшли своє відбиття у законах України «Про забезпечення санітарного та епідемічного